

Eindrapport MSC Ensis

MSC certificering mesheftenvisserij

Europees Visserijfonds, investering in duurzame visserij

Nederlandse Vissersbond

© 2013, Ursa Major Services BV, Emmeloord

Colofon

Ursa Major Services BV / Nederlandse Vissersbond

Eindrapport project 'MSC certificering Mesheftenvisserij', aanvraagnummer B1252009010

Auteur: D.W. van Tuinen, Emmeloord, 2013.

Trefwoorden: duurzame visserij, certificering, Marine Stewardship Council

Ministerie van Economische Zaken

Het project MSC certificering Mesheftenvisserij is een initiatief van Ursa Major Services BV / Nederlandse Vissersbond en wordt mede mogelijk gemaakt door het Europees Visserij Fonds (EVF), Provincie Zeeland en het Ministerie van Economische Zaken ter investering in een duurzame visketen

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	5
1. INLEIDING	7
1.1 AANLEIDING	7
1.3 DE DOELSTELLING	10
2. ORGANISATIES IN HET SAMENWERKINGSVERBAND	11
2.2 SAMENWERKENDE PARTIJEN BINNEN HET PROJECT	11
2.3 TIJDSSCHEMA	14
2.4 ACTIVITEITEN	14
3. PROJECTRESULTATEN	17
3.1 DEELNEMENDE VISSERSSCHEPEN	17
3.2 OPZET EN UITVOER CERTIFICERINGSTRAJECT	17
3.3 MSC PRINCIPES	20
3.4 SCORES CERTIFICERING	21
3.4.1 STERKTE ELEMENTEN IN HET PROJECT	21
3.4.2 ZWAKTE PUNTEN IN HET PROJECT	22
3.4.3 DE VANGST VAN DE ENSIS DIRECTUS	22
3.5 MSC CERTIFICAAT	23
4. CONCLUSIES & AANBEVELINGEN	25
4.1 CONCLUSIES	25
4.2 AANBEVELINGEN	26
5. KENNIS EN INFORMATIE	29

Samenvatting

Dit rapport is het eindverslag voor het project MSC certificering Mesheftenvisserij. Dit eindverslag is onderdeel van het verzoek tot vaststelling van de subsidie gericht aan zowel de Provincie Zeeland als aan het Ministerie van Economische Zaken (voorheen Ministerie van EL&I), afdeling Dienst Regelingen ten aanzien van de afronding van het project. Dit eindverslag zal toegevoegd worden als bijlage bij het vaststellingsverzoek.

Het project MSC Ensis is geïnitieerd vanuit Ursa Major Services BV (UMS), dochteronderneming en projectorganisatie van de Nederlandse Vissersbond. De certificeerder is Food Certification International (FCI). De doelstelling van het project is de mesheftenvisserij in Nederland te certificeren met het MSC keurmerk. De hoofddoelstelling is opgesplitst in een subdoelstelling, namelijk: 'Duurzame visserij van mesheften in de Noordzee en de Voordelta'. In dit eindrapport volgt een opsomming van de belangrijkste deelnemende schepen aan het project, alsmede de gebieden waarin de visbestekken van de gecertificeerde visserij onder de loep is genomen en een overzicht van de behaalde resultaten. Op basis van de projectresultaten is het MSC keurmerk uitgereikt.

Het MSC certificaat wordt onder bepaalde en streng geselecteerde voorwaarden zoals goed georganiseerde en duurzame visserijen uitgereikt. Deze elementen zijn vertaald in de zogenaamde MSC principes. Op al deze principes is een score van meer dan 80 punten behaald en op basis hiervan is het certificaat verkregen. Het proces zoals vooraf is opgesteld en de uitvoering gedurende het project zijn goed beoordeeld. Schematische weergave van de resultaten:

Table 6.1. Final Principle Scores

Principle	Score
Principle 1 – Target Species	88.1
Principle 2 - Ecosystem	82.0
Principle 3 – Management System	86.3

Source: FCI assessment team

Om aan de doelstelling van dit onderzoeksrapport te kunnen voldoen is een gedegen analyse nodig van de omstandigheden waaronder mesheftenvisserij succesvol en duurzaam gerealiseerd kan worden. Daarvoor is een analyse nodig van elke schakel in de visketen nodig. Om een gedegen analyse te kunnen weergeven heeft de certificeerder een vast werkproces gehanteerd. Daarnaast is een vast tijdsschema en activiteitenlijst georganiseerd, waaronder een 'site visit' en spreekuren voor belanghebbenden, welke hebben gezorgd voor een kwalitatieve betrouwbare onderzoeksmethode door FCI.

Dit eindrapport vormt de afronding van het project 'MSC certificering mesheftenvisserij'. De projectgroep heeft drie jaar gewerkt aan het behalen van het certificaat. Als bijlagen bij het eindrapport zijn diverse documentatie en verslaglegging opgenomen met resultaten van het project waaronder het onderzoeksrapport van de certificeerder en een kopie van het MSC certificaat.

1. Inleiding

Er is een bijzondere primeur voor de Nederlandse mesheftenvissers behaald. Zij hebben als eerste visserij ter wereld het MSC certificaat voor de visserij op geïntroduceerde soorten weten te behalen. Nu mogen de Mesheften (Ensis Directus) uit deze visserij het blauwe MSC-keurmerk voor duurzame visserij voeren. De certificering is in opdracht van Ursa Major Services BV (UMS) uitgevoerd en de certificaathouder is Coöperatieve Producentenorganisatie Nederlandse Vissersbond U.A. (PO Vissersbond). De MSC beoordeling werd uitgevoerd door de onafhankelijke certificeerder Food Certification International (FCI), in opdracht van de Coöperatieve Producentenorganisatie Nederlandse Vissersbond U.A. De visserij heeft bij haar MSC beoordeling gebruik kunnen en mogen maken van een subsidie van zowel het Ministerie van Economische Zaken, Innovatie & Landbouw en de Provincie Zeeland. Er is in eerste instantie een visplan opgesteld met verplichtingen en verantwoordelijkheden die de regels voor vissers en handelaren uiteenzet. Het visplan was al reeds voor MSC traject opgezet en operationeel. Het visplan is gebruikt voor het behalen van het MSC certificaat en voor het aantonen van een voldoende onderbouwd management van de visserij. Vervolgens is het certificeringstraject in gang gezet. De MSC richtlijnen voor geïntroduceerde soorten zijn ontwikkeld om ook visserijen op soorten die niet van nature voorkomen in een gebied een kans te geven hun duurzaamheid aan te kunnen tonen. Net als alle visserijen in het MSC-certificeringsprogramma moeten de visserijen op geïntroduceerde soorten kunnen aantonen dat zij zo gecontroleerd vissen dat het visbestand geheel gezond blijft en dat de gezondheid van het onderliggende leefgebied wordt gegarandeerd.

1.1 Aanleiding

De sector voor visserij op mesheften wil via dit project het Marine Stewardship Council (MSC)-keurmerk verkrijgen. Deze organisatie zet zich in om het visaanbod in de zee op langere termijn te garanderen en de leefomgeving gezond te houden. Omdat de consument steeds meer vraagt naar gecertificeerde producten, waarmee het duurzame karakter van de producten wordt uitgedrukt, en de sector een duurzame uitstraling belangrijk vindt, wordt het MSC-keurmerk als zeer waardevol gezien. Om dit keurmerk te verkrijgen wilde de sector in eerste instantie het bedrijf SGS het main assesment voor de verkrijging van de MSC-certificering laten uitvoeren. Uiteindelijk is deze taak toegewezen aan FCI. Met deze certificering wordt de duurzaamheid van de sector extra benadrukt, dit vormt een bewijs richting o.a. consument, overheid en natuurorganisaties dat de mesheftenvisserij niet milieubelastend en duurzaam is. MSC is internationaal erkend. MSC voldoet aan de FAO richtlijnen. Aanleiding voor de ontwikkeling van het MSC certificeringstraject kwam voort uit de behoeften van de consument en maatschappij. Er is steeds meer behoefte aan maatschappelijk verantwoorde gevangen vis en visserijproducten. Uit onderzoek komen de volgende aspecten naar voren:

- De rol van de zee als ecologisch en economisch kapitaal;
- De visser wordt steeds meer multipurpose maritiem ondernemer (vissers veranderen van jagers in zorgvuldige beheersers van de zee);
- Nederlandse consumenten zijn erg prijsbewust, maar eisen tegelijkertijd de beste kwaliteit. Ze hebben een hoog verwachtingspatroon en zijn merkbewust;
- Huidige consumententrends richten zich op gemak, gezondheid, welzijn, genieten en prijs;

- Belangstelling voor kwaliteit en exclusiviteit van organische producten, regionale producten, ambachtelijke producten;
- Prijsbewustzijn: veel Nederlanders willen exclusiviteit, kwaliteit maar zijn bereid hiervoor ca. maximaal 10% extra te betalen;
- De Nederlandse consument is goed voorgelicht op het gebied van voedingsproducten en weet bewust keuzes te maken;
- Er is sterke interesse in producten van eigen bodem (Mesheften zijn een typisch Nederlands product);
- Groeiende afkeer tegen 'processed foods'. Interesse in authenticiteit, 'natuurlijk' in het kader van gezondheid en welzijn;
- Daarnaast spelen het benutten van marktkansen, het creëren van meerwaarde in de keten en bepaalde productcriteria een belangrijke rol.

Gezamenlijk vormden bovengenoemde punten de aanleiding voor het starten van het MSC certificeringstraject. De doelstelling van dit project vloeit voort uit de veranderende vraag van de maatschappij, markt en samenleving. Deze valt samen met de ontwikkelingen en uitgangspunten zoals benoemd in de aanleiding. Het doel van dit project was het introduceren van het MSC certificaat voor de mesheftenvisserij in Nederland.

1.2 Achtergrondinformatie mesheftenvisserij

Afbeelding 1 Mesheften

Schelpdiervisserij vindt vaak plaats in gebieden met een hoge natuurwaarde. Door middel van het verkrijgen van het MSC- certificaat wordt bevestigd dat de wijze waarop de sector op Mesheften vist, duurzaam is. Hiermee voldoet de sector aan de gevraagde aandacht voor maatschappelijk verantwoord ondernemen. De Mesheftenvisserij opereert binnen de kaders van de Habitat richtlijn. De maatregelen die de sector in dit plan treft, leveren een extra bijdrage aan het ecosysteem.

De soort waarop gevist wordt betreft de Amerikaanse zwaardschede (*Ensis directus*), ook wel mesheften genoemd. Er mag op deze schelpdiersoort gevist worden in de gehele Noordzee. De mesheftenvisserij vindt echter in de praktijk uitsluitend plaats in de Voordelta en de Noordzeekustzone.

De visserij op Mesheften vindt plaats met een aangepaste viskor. In het visplan voor de mesheftenvisserij is bepaald dat per schip met slechts 1 viskor gevist mag worden. De maximale breedte die is toegestaan (vergunningsvoorwaarde) is 125 cm. De viskor is met het schip verbonden door middel van vispijpen. Deze laatste zijn verbonden met water en/of luchtpompen.

Aangezien Mesheften zich in de zeebodem bevinden wordt het bodemslib onder de viskor met waterstralen losgewoeld. Het vloeibaar gemaakte sediment dat door een opening (over het mes) in de kor (die zich zeer langzaam over de zeebodem beweegt) terechtkomt wordt door een rooster dat in feite de bodem van de viskor vormt, gezeefd, waarna het grotendeels meteen weer terugzakt in het visspoor. De grotere delen waaronder de grotere Mesheften kunnen het rooster niet passeren en bewegen zich naar de achterzijde van de viskor waar een zuigpijp is aangebracht. In deze zuigpijp wordt lucht geblazen zodat zich een opwaartse waterstroom ontstaat. Met deze waterstroom worden de Mesheften aan boord gebracht. Aan boord worden de Mesheften gesorteerd op grootte door middel van een sorteermolen of een rollensorteerder. De ondermaatse Mesheften en andere organismen gaan daarna direct weer overboord.

Afbeelding 2 De HA 36

Van de omvang van het Ensisbestand wordt vanaf 1995 jaarlijks een schatting gemaakt door het RIVO (Craymeersch, 2004). Het bestand Ensis directus, dat in 1983 voor het eerst in Nederland werd aangetroffen, is explosief gegroeid. Ensis directus is tegenwoordig een van de meest algemene schelpdiersoorten. In 1995 werd het bestand geschat op ca. 17,1 miljard exemplaren. In 1999, 2000 en 2001 was het bestand aanmerkelijk lager namelijk respectievelijk 6,0, 3,8 en 8,4 miljard exemplaren. In 2002 waren er al weer 52,6 miljard terwijl in 2004 het bestand hoger was dan ooit namelijk 64,7 miljard stuks. In 2005 was een bestand aanwezig van 41,1 miljard stuks. Het gemiddelde bestand was van 1995-2005 26,1 miljard stuks.

Van dit bestand wordt naar schatting 40 miljoen stuks mesheften per jaar opgevist. Dit is berekend op basis van 40 stuks per kilo bij een totale vangst van 1000 ton versgewicht. Een dergelijke vangst komt neer op 0.10 % van het totale Ensisbestand in 2005. Van het Ensisbestand in Voordelta en Noordzeekustzone in 2004 is dit respectievelijk 0,63 en 0,40% van het bestand. Wordt deze vangst afgezet tegen de laagst waargenomen hoeveelheden dan gaat het om het totaal bestand van het jaar 2000. Dat jaar was er een totaalbestand van 3,86 miljard stuks. Een vangst van 40 miljard stuks zou in dat jaar neerkomen op 1.03% van het bestand.

Wordt gekeken naar het bevestigde oppervlak in vergelijking met de oppervlakte van de visgebieden dan gaat het indien alle 4 schepen zich een jaar lang in een gebied zouden concentreren om maximaal 360 hectare op een totaal oppervlakte van de SBZ Voordelta van 88.942 hectare en de Noordzeekustzone van 270.027 hectare. De bevestigde oppervlakten bedragen dan respectievelijk maximaal 0,4 en 0,13 % van deze gebieden. (In alle recente jaren was sprake van ongeveer gelijke percentages van bestand en Natura 2000 gebieden.)

De visserij op mesheften vindt plaats in de Nederlandse kustwateren van de Zeeuwse Delta en ten noorden van de Waddenzee. Er zijn 8 vergunningen uitgegeven, waarvan er 4 worden gebruikt. De schepen vangen ruim 3,700 ton (versgewicht). Dit is 46% van het Nederlandse quotum voor 2012 (8.000 ton). De mesheften gaan vooral naar Spanje en Italië.

1.3 De doelstelling

De doelstelling van het project;

- Het verkrijgen van het MSC-keurmerk voor de vergunninghouders op mesheften. Na afronding van het project heeft de sector dit keurmerk verkregen;
- Duurzame visserij van mesheften in de Noordzee en de Voordelta.

2. Organisaties in het samenwerkingsverband

In dit hoofdstuk worden de organisaties beschreven die het samenwerkingsverband vormen voor de uitvoering van het project 'MSC certificering mesheftenvisserij'. Daarnaast wordt aangegeven hoe de uitgevoerde activiteiten bij hebben gedragen aan de projectdoelstellingen, waarbij specifiek wordt aangegeven welke activiteiten zinvol waren en bij hebben gedragen aan de doelstellingen.

2.1 Beschrijving van de aanvrager;

Initieel is het project aangevraagd door de Nederlandse Vissersbond. Gedurende de projectuitvoer is het project overgedragen aan Ursa Major Services B.V. De Nederlandse Vissersbond is een belangenorganisatie voor de Nederlandse Visserij. De rechtsvorm van de CPO Nederlandse Vissersbond is een vereniging. Ursa Major Services B.V. is een dochteronderneming van de Nederlandse Vissersbond. Deze onderneming dient als projectorganisatie, ofwel als initiatiefnemer en beheerder van projecten in samenwerking met diverse partijen. Alle actieve mesheftenvissers (visserijbedrijven) zijn lid van de Nederlandse Vissersbond. De vereniging verzorgt voor de Ensisvisserij de registratie van de vangsten en houdt de bevoegde instanties van de vangsten op de hoogte. De vissers worden regelmatig door middel van een nieuwsbrief geïnformeerd over actuele ontwikkelingen. De Vissersbond staat in nauw contact met de Directie Visserij, het Productschap Vis en andere visserijorganisaties. Ook worden goede contacten onderhouden met natuurbeschermingsorganisaties zoals de Waddenvereniging.

2.2 Samenwerkende partijen binnen het project

Productschap Vis

Postbus 133

4400 AC Yerseke

De Nederlandse vissector is goed georganiseerd. Vissers, vis- en schelpdierkwekers, visverwerkers, groothandelaren en detaillisten, iedereen heeft z'n eigen belangenorganisatie. Maar daarnaast hebben zij ook gezamenlijk hun krachten gebundeld, in het Productschap Vis.

Bij het productschap komen alle verschillende belangenorganisaties elkaar tegen. Op deze manier houden alle takken van de sector goed voeling met elkaar. Samen maken zij zich sterk voor een vissector die zijn verantwoordelijkheden neemt en kwaliteit levert, economisch gezond is en de concurrentie met het buitenland aangaat. Het Productschap Vis wordt ook bestuurd door deze praktijkmensen. De productschappen zijn samenwerkingsverbanden van ondernemers- en werknemersorganisaties in een productiekolom. Dit betekent dat in het bestuur van het Productschap Vis de ondernemersorganisaties en de werknemersorganisaties een gelijke stem hebben. Het productschap is van en voor de hele vissector. Het productschap begeeft zich op het raakvlak tussen de sector en het beleid. Wensen en ideeën van de vissector worden breed uitgedragen aan onder meer de overheid, de politiek en indien nodig aan het grote publiek. De informatiestroom loopt ook andersom. Het productschap beïnvloedt niet alleen het Nederlandse en Europese beleid, het productschap maakt ook zelf beleid en ziet erop toe dat de afspraken worden nagekomen. Een spin in het web als het gaat om kennisoverdracht, beleidsdiscussies, belangenbehartiging en vormgeving van de Nederlandse vissector. Het Productschap Vis verantwoording af aan de bedrijfsgenoten, de SER, de overheid en de maatschappij in brede zin.

Marine Stewardship Council

Koninginnegracht 8

2514 AA Den Haag

De sector voor visserij op mesheften wil via dit project het Marine Stewardship Council (MSC)-keurmerk verkrijgen. Deze organisatie zet zich in om het visaanbod in de zee op langere termijn te garanderen en de leefomgeving gezond te houden. Omdat de consument steeds meer vraagt naar gecertificeerde producten en deze sector een duurzame uitstraling belangrijk vindt, is dit keurmerk zeer waardevol. Om dit keurmerk te verkrijgen wil de sector het bedrijf FCI het main assesment voor de verkrijging van de MSC-certificering laten uitvoeren. Met deze certificering wordt de duurzaamheid van de sector extra benadrukt, dit vormt een bewijs richting natuurorganisaties dat deze sector niet milieubelastend is. MSC is internationaal erkend. MSC voldoet aan de FAO richtlijnen.

De Nederlandse Waddenvereniging

Postbus 90

8860 AB Harlingen

De Waddenvereniging wil de kwaliteit van het waddengebied beschermen en bevorderen. Daarom houden we continu alle ontwikkelingen in het gebied goed in de gaten. Gaswinning, zoutwinning, windparken, bouwplannen in de havens: er is van alles in de hand in het gebied. Mocht de actualiteit daarom vragen, dan komen we in actie. Naast deze continue waakhondfunctie hebben we voor de periode 2010-2014 vijf speerpunten vastgesteld. Die focus is goed voor onze eigen slagkracht, maar ook voor de herkenbaarheid van ons werk. Deze vijf speerpunten zijn:

- Natuurherstel en Natura 2000
- Natuurlijke klimaatbuffers
- De Eems
- Duurzame recreatie en toerisme in het werelderfgoed
- Versterking van de achterban

Stichting De Noordzee

Drieharingstraat 25

3511 BH Utrecht

Stichting De Noordzee komt op voor het leven in de Noordzee, omdat de zee zelf geen stem heeft. Ons doel is een schone en gezonde zee, die invloeden van buiten veerkrachtig opvangt. Een goed functionerend ecosysteem legt daarvoor de basis. Wat dat systeem aankan, bepaalt de grenzen voor duurzaam menselijk gebruik. De organisatie streeft ernaar dat Nederlanders de natuur in de zee kennen, waarderen en willen beschermen. Op die manier kan duurzaam gebruik het uitgangspunt voor activiteiten op zee worden. Sommige delen van de Noordzee willen we helemaal met rust laten. Maar wat verstaan wij onder duurzaam? Duurzaam wordt te pas en te onpas gebruikt. Voor ons betekent het dat ook onze kinderen en volgende generaties van de Noordzee en haar natuur kunnen genieten in een staat zoals ook wij deze natuur kennen. Wij zijn deskundige, hoogopgeleide mensen die de dossiers goed kennen en passie hebben voor het vak. De organisatie als geheel en de afzonderlijke medewerkers van SDN zijn open in hun communicatie, goed bereikbaar en aanspreekbaar.

Producentenorganisatie Kokkelvisserij

Coxstraat 41
4421 DC Kapelle

De Coöperatieve Producentenorganisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij U.A. (PO kokkels) is de overkoepelende organisatie voor de mechanische kokkelvisserij. De vereniging is in 1995 opgericht en door de EG als Producentenorganisatie goedgekeurd. Bij de P.O. kokkels zijn alle houders van de 37 vergunningen voor de mechanische kokkelvisserij in de Oosterschelde en Voordelta aangesloten. De organisatie kent een aparte sectie Westerscheldevisserij. Ook alle 11 vergunninghouders voor de visserij op de Westerschelde zijn aangesloten. Overigens zijn 6 van de 11 Westerschelde-vergunningen toegekend aan het collectief van de houders van de 37 vergunningen. De P.O. behartigt de belangen van haar leden. Daaronder valt o.a. het jaarlijks inventariseren van het kokkelbestand, het op grond daarvan opstellen van een visplan en de controle op de uitvoering van het visplan. Maar ook het laten uitvoeren van onderzoek, het voeren van procedures en het deelnemen aan allerlei overleg behoort tot de taken.

IMARES

Ambachtsweg 8-A
1785 AJ Den Helder

IMARES is een kennisinstelling die binnen het domein 'gezonde voeding en leefomgeving' niet alleen hoogwaardige kennis ontwikkelt, maar ook helpt deze kennis overal ter wereld toe te passen. Daarom doen we wereldwijd toonaangevend fundamenteel onderzoek en hebben we een sterke positie als leverancier van toegepast wetenschappelijk onderzoek. En ten slotte leiden we de professionals op die in de nabije en verre toekomst voor doorbraken in kennis en technologie gaan zorgen. IMARES heeft de volgende visie:

De wereld verandert ingrijpend. De wereldbevolking groeit, terwijl de westerse wereld juist vergrijsst. De druk op het landgebruik neemt toe, waardoor ecologisch minder belastende vormen van voedselproductie meer kans krijgen. Het klimaat verandert en fossiele brandstoffen worden schaarser, wat nieuwe mogelijkheden biedt om duurzame alternatieven rendabel te exploiteren. En er is een steeds grotere maatschappelijke noodzaak voor gezond, veelzijdig, voldoende en veilig voedsel. Voor de urgente uitdagingen binnen ons domein zijn geen eendimensionale oplossingen. Daarom koesteren we de open verbanden die er zijn tussen de natuurwetenschappelijke en sociaalwetenschappelijke disciplines binnen Wageningen UR. Maar we kijken ook verder dan ons eigen domein, door elders ontwikkelde kennis toe te passen op thema's in het domein 'gezonde voeding en leefomgeving'.

2.3 Tijdsschema

Activiteit	Begin datum	Einddatum
<u>Ontwikkelfase</u> Informatieverzameling Overleg vissers Overleg natuurorganisaties en bevoegd gezag Aanpassing beheerplan	1 maart 2010	30 juli 2011
<u>Startfase</u> Opdrachtverlening FCI Aanleveren informatie	1 augustus 2011	30 september 2011
<u>Projectfase</u> <u>Certificeringstraject FCI</u>	1 oktober 2011	30 september 2012
<u>Eindfase</u> Opstelling persbericht Overleg natuurorganisaties en bevoegd gezag Aanpassing beheerplan aan eventuele “conditions”.	1 oktober 2012	28 februari 2013

2.4 Activiteiten

Ontwikkelfase

De ontwikkelfase duurt van 1 maart 2010 tot en met 30 juli 2011 in de uitgangssituatie. In de periode voorafgaand en tijdens de ontwikkelfase heeft een follow up plaatsgevonden van het reeds gedane verzoek aan MSC om de MCS certificering open te stellen voor een exoot als Ensis directus. Tijdens de ontwikkelfase is het huidige beheerplan Ensisvisserij en de daarbij behorende visplannen besproken met de vissers, het bevoegd gezag en de natuurbeschermingsorganisaties. Op basis van de resultaten van de gesprekken is door de opsteller van het huidige beheerplan Agonus Fisheries Consultancy (AFC) een nieuw beheerplan worden opgesteld. In dit beheerplan is onder andere de voor MSC certificering belangrijke korte en lange termijn doelstellingen voor het management neergelegd. Een andere vraag is of de sector wel voldoende inspeelt op nieuwe inzichten en nieuwe onderzoeksresultaten. In het nieuwe beheermanagementplan kan ingespeeld worden op de meest recente inzichten. Tijdens de ontwikkelfase is door AFC alle voor de certificering belangrijke informatie verzameld. Het betreft o.a. de vangsten in de afgelopen jaren, de wetenschappelijke literatuur over effecten van de visserij op de natuur, de vogelaantallen, het beleid, de regelgeving en het huidige onderzoek. De offerte voor de bijdrage van AFC gedurende de ontwikkelfase is bijgevoegd.

Startfase

De startfase duurt van 1 augustus 2011 tot en met 30 september 2011. Tijdens de startfase is de Nederlandse Visserijbond aan FCI de opdracht verleend om de certificering uit te voeren. Daarna heeft overleg plaatsgevonden m.b.t. de keuze van door FCI te selecteren deskundigen om de beoordeling van de visserij aan de MSC standaard uit te voeren. Door AFC is tijdens de ontwikkelfase informatie verzameld dat ter beschikking is gesteld aan het beoordelingsteam.

Projectfase

De projectfase duurt van 1 oktober 2011 tot en met 30 september 2012. Tijdens de projectfase voert FCI de beoordeling uit volgens de MSC richtlijnen. De kern van de activiteiten ligt in deze fase bij FCI en het beoordelingsteam. De taken van de klant (Nederlandse Visserijbond) gedurende deze fase zijn o.a. het bijwonen van de startbijeenkomst, het beantwoorden van vragen en het aanleveren van informatie. Wanneer de zogenaamde “site-visit” wordt georganiseerd dient de klant aanwezig te zijn. Deze lijst is ondertekend door degenen die aanwezig waren. De deskundigen zullen ook de praktijk van de visserij willen zien hetgeen betekent dat waarschijnlijk de haven op Neeltje Jans wordt bezocht en een demonstratie van de visserij zal worden gehouden. Dit traject heeft plaatsgevonden en is afgerond. Het concept certificeringsrapport wordt door FCI aan de klant ter commentaar toegezonden. De activiteit bestaat dan uit het becommentariëren van het rapport. Tijdens de certificering kunnen de beoordelaars punten (zogenaamde performance indicators) naar voren brengen waarop de visserij naar hun verwachting lager zal scoren. Zolang de formele “scoring” van de visserij niet heeft plaatsgevonden kunnen tijdens de projectfase verbeteringen worden aangebracht in bijvoorbeeld het beheer van de visserij die tot hogere scores leiden. Dit betekent dat ook tijdens de projectfase overleg is gevoerd met de leden en met andere “stakeholders” over aanpassingen in het managementplan. Het eindrapport van de certificering is door FCI aan het eind van de projectfase opgeleverd.

Eindfase

De eindfase duurt van 1 oktober 2012 tot en met 31 januari 2013. De mesheftenvisserij in de Noordzee is aan het eind van de projectfase MSC gecertificeerd. Door middel van een persbericht en interviews is dit positieve nieuws breed gecommuniceerd. Alle tot op heden MSC gecertificeerde visserijen hebben het MSC label verkregen onder een aantal voorwaarden, zogenaamde “conditions”. Deze kunnen betreffen het laten doen van aanvullend onderzoek, monitoring van bijvangsten, verbeteringen aan het visserijmanagement. De condition betekent dat binnen een bepaalde periode sprake moet zijn van verbetering of uitvoering. Het is te verwachten dat ook aan de MSC certificering van de handmatige Ensisvisserij een aantal “conditions” verbonden zal zijn. Dit was het geval gedurende het project. Daarom was aanpassing van het managementplan nodig en hetgeen betekende dat opnieuw met de leden en “stakeholders” overlegd moest worden over deze aanpassingen.

Tijdens het project zijn een aantal aanpassingen geweest die betrekking hadden op de ontwikkelfase, startfase en de projectfase;

- Er zijn een aantal aanpassingen geweest gedurende het project die betrekking hebben gehad op de ontwikkelfase van het project. Op 20 mei 2010 is een wijzigingsverzoek ingediend voor het wijzigen van de startdatum en einddatum van het project. De ontwikkelfase zou beginnen op 1 maart 2011. Hierdoor eindigde de startfase ook later (september 2011). De eindfase begon daardoor ook later op 1-10-2011 en liep t/m 28-2-2013. Alle aanpassingen zijn goedgekeurd door het ministerie behalve de startdatum van het project. Het laten beginnen van de startdatum op 1 maart 2011 is niet mogelijk geacht door het ministerie omdat het project binnen een half jaar na de beschikkingsbrief moet zijn gestart. Na overleg tussen Ursa Major Services BV en Dienst Regelingen is de startdatum van het project vastgesteld op 1 maart 2010. De vele verschuivingen van data en deadlines en de lange duur van het project zijn mede veroorzaakt door het feit dat de certificering zo lang heeft geduurd omdat het gaat om een exoot (Ensis). Dit is bij MSC ook de eerste certificering van een geïntroduceerde soort. Hierdoor zijn verschillende criteria in het certificeringstraject aangepast wat heeft gezorgd voor een langere tijdsduur van het project.
- Er zijn een aantal aanpassingen geweest gedurende het project die betrekking hebben gehad op de startfase van het project. Er is een budgetwijziging geweest. Deze is ingediend op 26-7-2011. Er is gevraagd om een gewenste aanpassing op de post 'eigen arbeid van de betrokken aanvragers voor procesbegeleiding' van de begroting zoals opgesteld in de uitgangssituatie. De keuze voor deze wijziging is gemaakt gezien enkele werkzaamheden van de senior/leidinggevende medewerker efficiënter kon worden ingevuld. De ondersteuning en het projectmanagement van het project kon worden ingevuld door een ondersteunende medewerker. De beslissing op dit wijzigingsverzoek is gehonoreerd op 2 september 2011.
- Er is een aanpassing geweest gedurende het project die betrekking heeft gehad op de projectfase van het project. Er is een wijzigingsverzoek ingediend op 21 februari 2012 om de uitvoering van het project te mogen aanpassen. Het ging hierbij om een aanpassing in de wijziging van de tenaamstelling van de hoofdvrager. De Nederlandse Vissersbond stond op papier bij Dienst Regelingen (DR) als hoofdaanvrager. Destijds was het verzoek om dit over te mogen zetten in Ursa Major Services BV. Op 1 mei 2012 is besloten door DR om het wijzigingsverzoek goed te keuren met ingang van 1 januari 2012. Ook is op 1 mei 2012 het tussenverslag goedgekeurd door de heer E. Nijdam. In de projectfase zijn enkele belangrijke aandachtspunten geformuleerd en gerapporteerd aan de provincie Zeeland en het ministerie in de vorm van een tussenverslag gericht op de projectfase. Er is gedurende het project geen commentaar geweest op de informatievoorziening vanuit Ursa Major Services wat betreft de tussenverslagen. Hieruit mag geconcludeerd worden dat de voortgangsrapportages duidelijk en helder zijn geweest en dat de informatievoorziening vanuit UMS gericht is geweest op een kwalitatief gerichte serviceverlening.

3. Projectresultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het project besproken en getoond. Doel van het project was het verkrijgen van het MSC-keurmerk voor de vergunninghouders op mesheften. De volgende projectresultaten laten zien hoe invulling is gegeven aan het realiseren van de doelstelling.

3.1 Deelnemende vissersschepen

De volgende lijst met schepen heeft bijgedragen en geholpen bij de uitvoering van het project;

Name	Vessel Reg. No.
Blok Poleij schepen BV	BZ 9
Seafarm BV	KG 8
Gerjets BV	HA 36
Lenger Seafoods BV	HA 5

Figuur 1 Lijst met deelnemende schepen aan het certificeringstraject

3.2 Opzet en uitvoer certificeringstraject

Voor de uitvoering van het project zijn door de projectpartners en derden verschillende activiteiten uitgevoerd. Deze activiteiten komen overeen met de doelstellingen van het project. De uitgevoerde activiteiten en bijeenkomsten zijn onderdeel geweest van de totale projectopzet. In deze fase van het onderzoek wordt bepaald welke onderzoeksmethoden en technieken het meest geschikt zijn voor het onderzoek. In overleg met de tussen de opdrachtgever en certificeerder is bepaald welke interne informatiebronnen geraadpleegd worden en welke methoden van onderzoek toepasselijk zijn. Hieronder volgt een overzicht van gehanteerde methoden en technieken. Het gaat hierbij om de volgende zaken;

Literatuuronderzoek

Voor het vormen van een goede theoretische basis is een literatuurstudie uitgevoerd. Dit is het zoeken van informatie in wetenschappelijke literatuur en documenten. Ook is gekeken naar eerder gedaan onderzoek op het gebied van Ensis visserijen. Bestaande hypothesen en conclusies zijn hierin geanalyseerd. En ook de bewerkingen van de literatuur die toegepast zal worden op projectniveau is hierin bepaald. Immers, er moest een brug geslagen worden tussen theoretische input en het onderzoek op projectniveau. Het voordeel van deze methode is dat op een snelle wijze veel informatie wordt verzameld over het onderwerp de mesheftenvisserij in Nederland. De literatuurstudie helpt bij het verkrijgen van een goed inzicht en verdieping in de vismethode en de vissoort Ensis directus. Alsmede de belangrijkste problemen en de belangrijkste kenmerken van het gehele vangstproces als geheel. Tevens helpt de methode bij het analyseren van de belangrijkste deelprocessen die eventuele procesverbeteringen behoeven om de doelstelling te kunnen realiseren.

Documentenonderzoek

Dit is een methode die volgt na afronding van het literatuuronderzoek. Dit is het raadplegen van bestaande informatiebronnen. Dit is de interpretatie van input verkregen uit databanken, wetenschappelijke literatuur en internet. Met de verkregen informatie uit deze methode is

vervolgens gekeken naar de onderdelen, stappen en het procesverloop dat bruikbaar is voor realisatie van de doelstellingen van het project. In het documentenonderzoek is een stappenplan door de belangrijkste wetenschappelijke experts opgesteld en gebruikt.

Steekproef

Om een uitspraak te kunnen doen over de visstand en vismethode van de populatie mesheften in Nederland is een steekproef uitgevoerd. Deze steekproef is niet zomaar samengesteld. Hiervoor zijn een aantal regels opgesteld;

Ten eerste dient de steekproef representatief te zijn. In overleg met de aanvrager en certificeerder is gekozen voor een analyse van de resultaten die zijn verkregen aan boord van de vier deelnemende schepen in het project.

Ten tweede moet de steekproef mag niet willekeurig zijn. Er zijn van te voren duidelijke afspraken gemaakt en er is veel communicatie geweest tussen alle belanghebbenden. Taakinstructies en rolverdelingen zijn van te voren toegewezen. De steekproef moet worden uitgevoerd onder zodanige omstandigheden die de kwaliteit en uitkomsten van het onderzoek waarborgen. Er zijn bijvoorbeeld duidelijke afspraken gemaakt over welke schepen geanalyseerd mochten worden en welke mensen voor welke taken verantwoordelijk zijn gesteld.

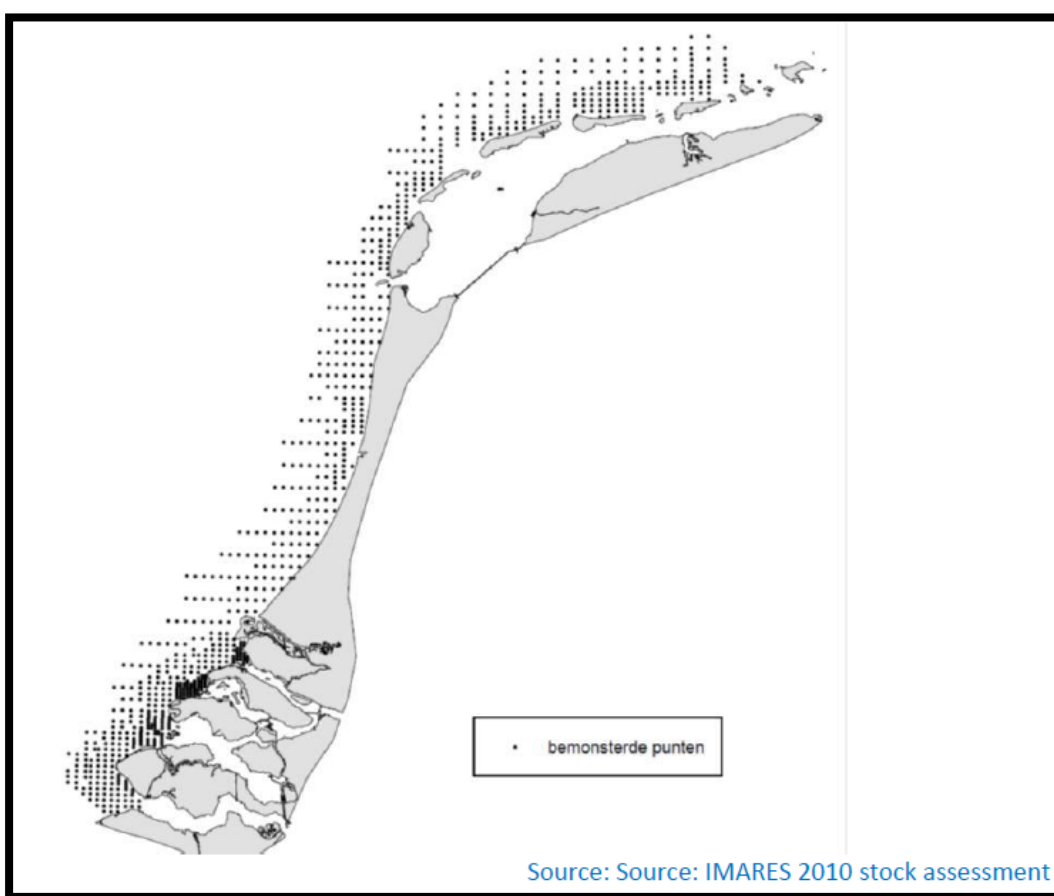
Als laatste moet de steekproef voldoende groot zijn om statistische analyses op uit te voeren. Gezien de tijdsperiode van het onderzoek zijn meerdere schepen geanalyseerd. Dit is een uitgebreide omvang voor het uitvoeren van de steekproef. Dit waarborgt de kwaliteit.

Daarnaast zijn er m.b.t. het certificeringstraject een aantal belangrijke agendapunten en communicatiefactoren opgesteld door FCI;

1. Bezoek ter plaatse (site visit). In oktober 2011 zijn drie leden van het assessment team, ondersteund door FCI medewerkers, op bezoek geweest in Yerseke. Dit bezoek bestond uit een bezoekuur georganiseerd voor alle belanghebbenden, inclusief schippers, onderzoekers, NGO's, visserijmanagers, ondersteunend en technisch personeel. Alle belanghebbenden hebben overlegd met het assessment team. Er waren vier belangrijke personen aanwezig van FCI en 1 persoon van MSC. Bovendien was het bezoekuur bestemd voor beleidsmakers van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie en de NVWA;
2. Agenda en een vaste cyclus van veldonderzoek. Gericht op communicatie met de externe wetenschappelijke onderzoeksbureaus. Goed overleg met deze partners is essentieel voor kwalitatief hoogwaardige projectresultaten. Voorbeeld van dergelijke activiteiten hebben plaatsgevonden op 25,26 en 27 oktober 2011. Destijds is er een kennismaking geweest met IMARES, North Sea Foundation en afgevaardigden van het Ministerie van EL&I;
3. Toezicht op de ontwikkeling, controle en handhaving van het keurmerk;
4. Toepassing overlegstructuren. Gericht op overleg en samenwerking tussen de belanghebbenden. Onderwerpen zijn evaluaties en kennisdeling;
5. Een interview programma. Om goede en kwalitatieve informatie te generen is een interview schema opgericht. Deze is opgericht om gaten in de informatievoorziening op te lossen en de belangrijkste visgebieden te bespreken;
6. Gegenereerde informatie is vastgelegd in het Public Certification Report van FCI. Dit rapport heeft als basis gediend bij het uitreiken van het MSC certificaat;
7. Schriftelijke en mondeling verklaringen werden verstrekt aan het assessment team uitgedrukt in de vorm van een breed scala aan inzichten, meningen en bezorgdheden. Het assessment team

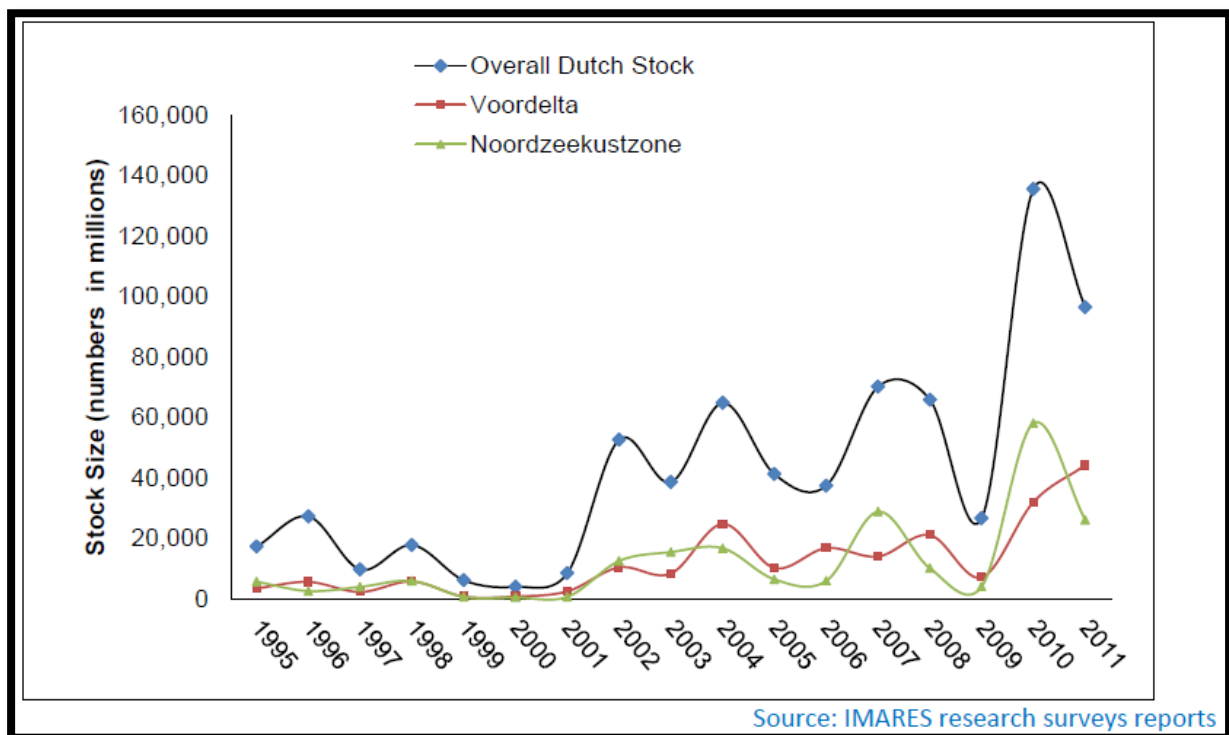
vond dat alle opmerkingen van belanghebbenden goed werd bijgehouden en gedocumenteerd door de cliënt;

8. Een totaal aantal van 69 belanghebbenden individuen en organisaties met een relevant belang bij de beoordeling zijn geïdentificeerd en geraadpleegd gedurende de beoordeling. Andere partijen die wel belangen hadden, maar die niet op de lijst voorkwamen konden informatie aanvragen op de MSC website en door advertenties in het Visserijnieuws. De hieruit voortvloeiende initiële voorstellen kon worden ingediend via telefoon of email. Kwesties die aan de orde werden gesteld tijdens correspondentie werden onderzocht tijdens onderzoek en andere informatieverzamelingsactiviteiten en tijdens interviews. De meeste belanghebbenden die gecontacteerd werden tijdens de correspondentie momenten gaven de indicatie dat zij geen directe interesse hadden in het visserij assessment, of dat zij geen directe aanleiding zagen tot MSC certificering.
9. Het onderzoek is uitgevoerd binnen de volgende deelgebieden:

Figuur 2 Overzicht bemonsterde punten

De bemonsterde punten laten zien dat nauwkeurig onderzoek is verricht in het werkgebied van de vergunninghouders. Een uitgebreidere uitvoering van steekproeven geeft een betere validiteit en kwaliteit van het project. De doelstelling viel samen met duurzame visserij van mesheften in de Noordzee en de Voordelta. Onderstaande figuur laat zien hoe de totaalverdeling van vangsten in deze gebieden zich in de loop van de tijd hebben ontwikkeld.

Figuur 3 Ontwikkeling van vangstgebieden

3.3 MSC Principles

Het MSC certificaat is gericht op een drietal belangrijke principes;

- MSC Principe 1: Resource sustainability
- MSC Principe 2: Ecosystem sustainability
- MSC Principe 3: Management system

Aan de hand van deze drie principes is de mesheftenvisserij beoordeeld. Hierbij is een beoordeling gedaan aan de hand van de volgende criteria;

- Principe 1: Target Species Background
 - De levenscyclus van de Ensis directus
 - De oogst strategie voor de exploitatie van de Ensis directus voor de Nederlandse kust
 - Monitoring en het uitvoeren van een assessment voor de Nederlandse kust
- Principe 2: Ecosystem Background
 - Ecosysteem van de Noordzee
 - Habitat en andere gemeenschappen
 - Behouden en bijvangst soorten
 - Bedreigde en beschermende soorten
 - Assessment
- Principe 3: Management system background
 - Onder welke jurisdictie het visgebied valt
 - Details tot de formulering van het beheersplan
 - Regelingen voor gesprekken met belanghebbenden
 - Details van het beslissingsproces, inhoudende de participanten in het beheersplan
 - Doelen voor de visserij

- Overzicht van de schepenomvang en vis categorieën van de deelnemende schepen
- Omschrijving van de maatregelen toegespitst op de regulatie van vismethode
- Analyse van de omschrijvingen gericht op verantwoordelijkheden op toezicht, monitoring en controle
- Trainingen of beschikbare lesmaterialen voor geïnteresseerde belanghebbenden

3.4 Scores certificering

Na grondige analyse van de drie MSC principes zijn de volgende scores toegewezen;

Table 6.1. Final Principle Scores

Principle	Score
Principle 1 – Target Species	88.1
Principle 2 - Ecosystem	82.0
Principle 3 – Management System	86.3

Source: FCI assessment team

Figuur 4 Overzicht MSC scores Mesheftenvisserij

Op een schaal van 0 t/m 100 is te zien dat binnen het project op alle drie de opgestelde principes van MSC certificering zeer hoog is gescoord. Voor het verkrijgen van het MSC certificaat dient op alle drie principes de minimale score 80.0 punten te zijn.

3.4.1 Sterkte elementen in het project

De kracht van de visserij is afhankelijk van de strategie die ten uitvoer gelegd wordt om te voldoen aan de eisen van instandhouding van de Voordelta en Noordzeekustzone, die valt onder een uitgebreide lijst van verordeningen. Beide gebieden zijn ingedeeld door de EU habitatrictlijnen en vogelrichtlijnen gericht op speciale beschermingszones zoals respectievelijk de 'Special Areas of Conservation' (SAC) en 'Special Protection Areas' (SPA). Daarom zijn visserijbeheer prioriteiten gericht op het voldoen van de instandhoudingsdoelstellingen van deze natura 2000 gebieden.

Visserijen mogen optreden als zij niet kunnen voldoen aan de aan hun opgelegde instandhoudingsdoelstellingen. De strategie gericht op de oogst bevat een lijst met uitgebreide beheersmaatregelen: exploitatie tarieven, een netwerk van nauwgezette ruimtes en technische instandhoudingsmaatregelen die ervoor zorgen dat de oogst van mesheften (*Ensis directus*) geen risico vormt voor de instandhoudingsdoelstellingen. De oogst strategie van mesheften is ontworpen om niet een te negatief effect te hebben op de belangrijkste Habitats en op de overwinterende vogels in het gebied. Dit zorgt voor voorzorgsmaatregelen met betrekking tot het behoud van de omvang van mesheften op een duurzaam niveau. Een maximum toegestane vangst van 8000 ton zorgt voor een laag risico dat de populatie niet duurzaam stand houdt. Een belangrijk document voor de certificering is het managementplan dat door de belangrijkste projectpartners in overleg is opgesteld. Vissers die het MSC-label willen gebruiken moeten zich houden aan de voorschriften die

in het managementplan vermeldt staan. De belangrijkste vermeldingen zijn gericht op een aantal belangrijke zaken zoals het aantal deelnemers, bijvangsten, het visgebied, het visseizoen, het motorvermogen, de vangstregistratie, tuigspecificaties en de aanlandingen, afval en vervuiling. Als men zich niet aan de voorschriften houdt kan men het MSC-label verliezen. Deelnemers dienen zich aan zowel de internationale als nationale wetgeving te houden. Ook wordt in het managementplan beschreven wat het doel en de missie is van het project. Richtlijnen hierin opgesteld zorgen voor het creëren van draagvlak onder alle belanghebbenden bij het behalen van de doelstelling van het project. De Nederlandse Vissersbond heeft hierin een sturende rol vervuld. Als belangenbehartiger van de sector moet de NVB zich neutraal opstellen binnen de projectorganisatie. De NVB heeft dus een toezichthoudende rol. De organisatie kan sancties opleggen, indien nodig.

3.4.2 Zwakte punten in het project

Er zijn geen belangrijke zwakheden gevonden door FCI. De prioriteit van de Nederlandse mesheftenvisserij is gericht op het voldoen aan de instandhoudingsdoelstellingen van de visgebieden. Er zijn een aantal voorwaarden voor certificering die betrekking hebben op het ontbreken van informatie omtrent de hoeveelheid discards en de habitat impact van visserij. Het feit dat het laatste visplan werd bijgewerkt zonder raadpleging van belanghebbenden (inclusief de North Sea Foundation) creëert een voorwaarde voor certificering die ervoor moet zorgen dat er formele mechanismen bestaan met betrekking tot raadplegingsprocedures voor visserijbeheer.

3.4.3 De vangst van de *Ensis directus*

De sterkte en zwakte elementen vloeien voort uit de hoofdsamenvatting zoals die is vastgesteld door FCI. In de hoofdsamenvatting van het FCI rapport is een opsomming toegevoegd van enige nuances van resultaten van het onderzoek. Belangrijkste element is een onduidelijk overzicht van de eventuele bijvangst. Er bestaan formele organen die geraadpleegd kunnen worden omtrent deze zaken in de visserij. In dat kader heeft de Nederlandse Vissersbond het extern adviesbureau Den Heijer Producties ingehuurd. Belangrijke informatie en data omtrent de bijvangsten was nodig voor het behalen van het MSC certificaat. De resultaten van de geanalyseerde visvangsten door Den Heijer Producties zijn weergegeven in figuur 5.

De gegevens laten zien dat het grootste gedeelte van de vangst bestaat uit *Ensis directus*. In de 10 genomen monsters zijn 963 diertjes geteld en daarvan bestond 68,2% uit *Ensis*. Het tweede diersoort die veel werd aangetroffen in de zee was de *Echinocardium codatum*. Deze diersoort was aanwezig bij alle monsters (totaal van 12,6%). Toch was er sprake van een grote verscheidenheid aan visvangst.

Species	English name	Total	%
<i>Ensis directus</i>	Razor shell	657	68,2
<i>Echinocardium cordatum</i>	Sea potato	122	12,7
<i>Ophiura sp.</i>	Brittle star	94	9,8
<i>Asterias rubens</i>	Common starfish	15	1,6
<i>Portunus depurator</i>	Swimming krab	5	0,5
<i>Corystes cassivelaunus</i>	Masked crab	2	0,2
<i>Eupagurus bernhardus</i>	Common hermit crab	2	0,2
<i>Crangon Crangon</i>	Brown shrimp	5	0,5
<i>Lanice conchilega</i>	Tube worm	41	4,3
<i>Arenicola marina</i>	Lugworm	5	0,5
<i>Scalloplos armiger</i>	worm	6	0,6
<i>Nereis diversicolor</i>	Ragworm	5	0,5
Unknown	Small sea anemone	3	0,3
<i>Callinassa subterranea</i>	Burrowing shrimp	1	0,1
Unknown	Flat worm	1	0,1
Total		963	100,0

Table 1. Total number of Ensis and other animals in 10 samples together.

Figuur 5 Vangstresultaten bij bemonstering door Den Heijer

3.5 MSC certificaat

In deze paragraaf wordt besproken in hoeverre de gestelde doelstellingen vanuit het projectplan zijn behaald. De hoofddoelstelling is als volgt omschreven:

- Het verkrijgen van het MSC-keurmerk voor de vergunninghouders op mesheften. Na afronding van het project heeft de sector dit keurmerk verkregen;

De visserij moet een score van 80.0 of hoger krijgen op basis van gewogen gemiddelde voor elk van de drie opgestelde MSC principes voor alle criteria en sub-criteria. Voor alle drie de criteria is een score hoger dan 80.0 behaald. Op basis hiervan is het MSC certificaat afgegeven.

De hoofddoelstelling is via een vaste werkwijze behaald.

Door middel van communicatie en taakverdeling binnen de projectorganisatie en in overleg met andere stakeholders zijn enkele belangrijke dingen afgesproken;

- Welke taken door welke medewerkers/ploegen worden uitgevoerd;
- Welke werkzaamheden tot de inhoud van iedere taak behoren;
- Hoe iedere taak met de beschikbaar gestelde middelen op verantwoorde wijze dient te worden uitgevoerd.

De gekozen onderzoeksmethode door de projectorganisatie en belangrijkste stakeholders biedt steun bij de uitvoering van het project. De gekozen onderzoeksmethode heeft bijgedragen aan:

- 1) Het verzamelen, registreren en documenteren van projectgegevens
- 2) Een analyse van het productieproces van de mesheftenvisserij, en het analyseren van verschillende deelgebieden
- 3) Het opsporen en analyseren van belangrijke kritiekpunten binnen de vismethode en de vissoort door het analyseren van tekeningen, visgebieden, quotums etc.
- 4) Het opsporen van eventuele discards binnen het primair proces van de mesheftenvisserij

Het hoofddoel van het project is opgedeeld in een subdoelstelling;

- Duurzame visserij van mesheften in de Noordzee en de Voordelta;

Er zijn twee eisen opgesteld door het MSC voor het afgeven van een certificaat voor een duurzame mesheften visserij: Namelijk de MSC scores hoger dan 80.0 punten en de visserij moet een score behalen van 60.0 of hoger voor elke performance indicator. Ook aan deze eis is voldaan. Aan beide doelstellingen is voldaan doordat de uitkomsten/scores uitkwamen op het gewenste niveau voor MSC certificering. Op basis hiervan is het MSC certificaat afgegeven.

De subdoelstelling is via een vaste werkwijze behaald.

Om het onderzoek te verwezenlijken is een globaal stappenplan geproduceerd en gevolgd. Het gaat hierbij om een methodebeschrijving die houvast moet bieden bij het uitvoeren van het onderzoek op projectniveau. Hierbij zijn de volgende stappen gevolgd;

- 1) Het vaststellen van welke taken er worden uitgevoerd in de mesheftenvisserij en welke methoden daar bij gebruikt worden.
- 2) Het verzamelen en registreren van tekortkomingen. Er is bepaald op welke verbeterpunten de vismethoden in de mesheftenvisserij beoordeeld moeten worden. Hierbij is informatie en input opgevraagd uit eerdere onderzoeken.
- 3) Het selecteren uit de geregistreerde tekortkomingen de gebreken en tekortkomingen die verbetering behoeven. Zo is inzichtelijk gemaakt op welke manier duurzame mesheftenvisserij geanalyseerd moet worden.
- 4) Het uitvoeren van de steekproef onder de geselecteerde schepen. Hierin zijn resultaten en de verschillende scores toegekend.
- 5) Vervolgens zijn verworven kennis over oorzaken en gevolgen voor MSC certificering gecommuniceerd naar alle belanghebbenden binnen de Nederlandse mesheftenvisserij
- 6) Het distribueren en instrueren van verworven kennis in de vorm van een eindrapport door FCI dat garant staat voor MSC certificering.

4. Conclusies & aanbevelingen

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de activiteiten uitgevoerd ten behoeve van het project 'MSC certificering mesheftenvisserij' en op welke wijze deze activiteiten hebben bijgedragen aan de resultaten van het project. Vervolgens zullen conclusies worden getrokken en aanbevelingen worden gedaan. Tot slot wordt ingegaan op het vervolg van het project en de wijze waarop het keurmerk in de toekomst in stand gehouden kan worden.

4.1 Conclusies

Voor de uitvoering van het project zijn door de projectpartners en derden verschillende activiteiten uitgevoerd. Deze activiteiten komen overeen met de doelstellingen van het project. Het gaat hierbij om onder andere de volgende conclusies;

- Formulering van een doelstelling. De doelstelling is 'Het verkrijgen van het MSC-keurmerk voor de vergunninghouders op mesheften'. Het certificaat is verkregen en dit betekent dat de doelstelling is voldaan.
- Het certificeringstraject is uitgevoerd volgens de richtlijnen van het MSC. De certificeerder voor het project is de organisatie Food Certification International (FCI). FCI heeft met behulp van assessment methodes gehandeld. De mesheftenvisserij is gecertificeerd met de richtlijnen omschreven in versie 6.1 van de MSC visserij certificatie methode en de MSC certificatie aanbevelingen versie 1.1 van het MSC Full Assessment Reporting Template.
- De FAO "Guidelines for the Eco-labelling of Fish and Fishery Products from Marine Capture Fisheries" (Richtlijnen voor Ecolabelling van Vis en Visproducten voor Wildgevangen Zeevis) vereisen dat geloofwaardige visserijcertificerings- en ecolabellingprogramma's de volgende onderdelen bevatten:
 - objectieve beoordeling door een derde partij waarbij wetenschappelijke bewijsvoering wordt gehanteerd;
 - transparante processen inclusief consultatie van alle belanghebbenden en bezwaarprocedures;
 - standaarden die gebaseerd zijn op de duurzaamheid van de doelsoorten, ecosystemen en beheersystemen.

Bovengenoemde richtlijnen zijn gehanteerd tijdens de uitvoering van het project. Deze richtlijnen zijn dus mede verantwoordelijk geweest voor de invulling van het proces door de certificeerder.

- Voor realisatie van de doelstelling is gebruik gemaakt van een standaardprocedure. Er is gebruik gemaakt van een site vist in oktober 2011 in Yerseke met alle belanghebbenden (NGO's, UMS, schippers, onderzoekers etc.). Er zijn spreekuren georganiseerd waar belangrijke kwesties vanuit de belanghebbenden naar voren is gekomen. Ook is gebruik gemaakt van een interview programma.

- Het MSC certificaat wordt onder algemene voorwaarden zoals goed georganiseerde en duurzame visserijen uitgereikt. Deze elementen zijn vertaald in drie principes. Op al deze principes is een score van meer dan 80 punten behaald en op basis hiervan is het certificaat uitgereikt. Het proces zoals vooraf is opgesteld en zoals het gevolg is gedurende het project is goed beoordeeld. Schematische weergave van de resultaten:

Table 6.1. Final Principle Scores

Principle	Score
Principle 1 – Target Species	88.1
Principle 2 - Ecosystem	82.0
Principle 3 – Management System	86.3

Source: FCI assessment team

Dit betekent dat het management systeem en de doelsoorten met een hogere score zijn beoordeeld dan de duurzaamheid van het ecosysteem.

- Bij het inzichtelijk maken van de discards is gebruik gemaakt van het adviesbureau Den Heijer Producties.
- Een goede informatie en kennisdeling binnen het project tussen de verschillende projectpartners
- Een sterke kwaliteitscontrole door de certificeerder FCI
- Promotieactiviteiten gericht op de mesheftenvisserij in Nederland

4.2 Aanbevelingen

Voor het realiseren van de projectdoelstelling is een goed plan, investeringen en tijd nodig. Bij certificering van de mesheftenvisserij draait het om het construeren van een kader van kwaliteitszorg. Kwaliteitszorg gericht op de drie belangrijkste elementen genoemd onder de MSC principes. Daarom wordt aanbevolen om het huidige kwaliteitssysteem zoals beschreven in het eindrapport van FCI te hanteren in de toekomst van de mesheftenvisserij in Nederland. De sector moet niet blijven hangen in de oude gewoontes, maar het huidige certificaat moet dienen voor de toekomst om op een innovatieve en duurzame wijze te blijven vissen. Inzicht in de factoren die de hoogte en omvang van de MSC principes beïnvloeden en veroorzaken in de mesheftenvisserij vormen het verbeterpotentieel voor elke ondernemer/visser. Door dit verbeterpotentieel te benutten worden (bedrijfs)doelstellingen door de ondernemer ook eerder gerealiseerd. De aanbeveling richt zich dan ook op het benadrukken van de meerwaarde van het MSC certificaat en de daaruit voortvloeiende voordelen voor de mesheftenvissers. Gelet op de geconstateerde hoofdoorzaken van faalkosten zijn aanbevelingen opgesteld die gericht zijn op;

- Goede informatie-uitwisseling vanuit de sector met belanghebbenden. Goede communicatie en een transparante bedrijfsvoering door de mesheftenvissers loont.
- Het invoeren van een projectkwaliteitsplan (analyse projectevaluatie en invoeren kwaliteitsmanagement). Dit eindrapport en het report van FCI moet worden gezien als extra toevoeging bij het waarborgen van de kwaliteit van het MSC keurmerk.

- Daarnaast moeten tekortkomingen worden vastgelegd, geanalyseerd en geëvalueerd.
- Verbetermaatregelen in de samenwerking binnen de projectorganisatie. Er moet gewaakt worden voor het feit dat partijen binnen de projectorganisatie teveel gefocust zijn op hun eigen werkteerrein. Dit komt door een stuk angst om de controle te verliezen in het eigen deel van de keten. De visserijsector heeft belang bij een goede projectbegeleiding. Projectmanagement is essentieel hierin en kan alleen werken op basis van goede communicatie.

5. Kennis en informatie

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het vervolg van het project en de wijze waarop de kennis en informatie omtrent het MSC certificaat in de toekomst openbaar wordt gemaakt. Dit is een verplicht element van het project.

Belangrijkste resultaten en conclusies met betrekking tot het MSC certificaat zijn gecommuniceerd via de volgende media;

- De website van het MSC (www.msc.org). Met als nieuwstitel 'Nederlandse mesheftenvissers behalen 's wereld eerste MSC certificaat voor geïntroduceerde soorten'
- De website van de certificeerder FCI. Doormiddel van het publiek bekend maken op hun website van het eindrapport
- De website van Visserijnieuws
- De website van Schuttevaer. Artikel geplaatst op 5-9-2011.
- Een persbericht geplaatst door het Wereld Natuur Fonds
- De website van de Nederlandsche Vissersbond
- De website van Productschap Vis
- De website van Vismagazine
- Via twitter

Via deze mediakanalen en publicaties is op deze manier de kennis en informatie van het project openbaar gemaakt.

